

Родопите имат свое място във възпоменателните тържества за 110-годишнината от Илинденско-Преображенското въстание

„Родопите през 1903 година“ бе докладът, с който директорът на Регионалния исторически музей „Стою Шишков“ в Смолян Таня Марева участва в Националната научна конференция „110 години Илинденско-Преображенско въстание“, организирана от Тракийския научен институт, Историческия музей и община Малко Търново. Научният форум бе част от проявите на Националния възпоменателен събор на 17 и 18 август в историческата местност Петрова нива, на който признателните потомци ежегодно изразяват своето преклонение пред подвига на българите в устрема им към освобождението на Отечеството.

На Петрова нива през 1903 година се провежда конгрес на Одринския революционен окръг на Вътрешната македоно-одринска революционна организация, на който присъстват над 300 делегати и гости – войводи, четници, деятели на Вътрешната революционна организация на българите от Тракия. Предвид на създадите се обстоятелства е взето решение да се подкрепи избухналото в Македония Илинденско въстание. Така започва Преображенското

въстание - първото всеобщо усилие за присъединяване на Странджа, Одринска и Беломорска Тракия към свободна България. Сред 47-те делегати е и родопчанинът Христо Караманджуков от Ахъчелебийско-Скеченски район. Непосредствено след Петрова нива се провежда и Родопският конгрес. За няколко дни Странджа е освободена и се провъзгласява Странджанската Република. 26 денонощия продължава отчаяната съпротива на няколко хиляди зле въоръжени въстаници срещу 40-хилядната редовна турска армия и безчислен башибозук. Изгорени са над 60 села, хиляди старци, жени и деца са избити или отвлечени.

В своето изложение Таня Марева проследи развитието на Македоно-одринската организация в Ахъчелебийско от основаването ѝ през 1899 година до съдбовната 1903 година, разгледа етапите, през които минава организацията, както и кризисните моменти като убийствата на ръководителите Дечо Стоев и Атанас Шапарданов от Устово и аферата „Хаджи Нурия“ от 1901 година, открие значението на Родопския конгрес, проведен се в местността Свети дух над село Славейно. Бяха посочени водещите личности при подготовката, състоянието на комитетите в навечерието на избухването на Илинденско-Преображенското въстание и готовността на четите в Ахъчелебийско да се включат с бойни действия и акции.

Във вежданият доклад „Илинденско-Преображенското въстание – връхна точка в национално-освободителните борби в Македония и Тракия“ бе изнесен от академик Георги Марков. 14-те участници в научната конференция, сред които и почетният председател на Тракийския научен институт проф. Иван Филчев, интерпретираха историческите факти за 110-годишнината от въстанието в контекста на националната история на България, отдавайки почит и уважение към саможертвата на предците. Събитията бяха представени в светлината на тяхното място в нашата съвременност 110 години по-късно и формирането на националната идентичност. Конференцията се проведе при голям интерес от участниците в националния събор в изградената зала в местността Петрова нива, където още през 1958 година по инициатива на Тракийските дружества в България е издигнат мемориал, а през 2003 година в чест на 100-годишнината на въстанието е построен храм-костница „Света Петка“. На Петрова нива има музейна експозиция с експонати (снимки, оръжия, документи, вещи) от освободителните борби на

българите от Тракия и Македония. Организаторите изказаха удовлетворение, че е потвърдено мястото на този период в националната история чрез изнесените стойностни доклади и че е жив интересът към него, сподели Таня Марева. Бе засвидетелствано достойно внимание към Одринския революционен окръг, в който влиза и Ахъчелебийско-Скеченският район. Сред другите прояви в рамките на честването особена атрактивна бе възстановката на Конгреса от 1903 година и обявяването на Преображенското въстание, осъществена от Национално дружество „Традиция“. Много официални лица и представителни части от Военноморските сили, Военновъздушните сили, Сухопътните войски, Националната гвардейска част и духов оркестър участваха в тържествената заря-проверка.

РИМ - Смолян